

JOHDONMUKAISUUTTA!

Kehitystavoitteita tuettava
kaikilla politiikanaloilla

I KEHITYSTAVOITTEITA TUETTAVA KAIKILLA POLITIIKANALOILLA

Kala on miljardin ihmisen tärkein proteiiniinlähde 40 kehitysmaassa.¹ Kalastussektorilla on erittäin merkittävä rooli monien kehitysmaiden ruuantuotannossa ja työllistäjänä. Tämän sektorin tukemisella voitaisiin vähentää köyhyyttä, mutta EU:n kalastuspolitiikka on osaksi kehitystavoitteiden esteenä. Kehitysmaiden kanssa solmittuihin kalastussopimuksiin on kirjattu kumppanimaiden kestävän kalatalouden tukeminen. Käytännössä paikallisilla kalastusyrityksillä ei kuitenkaan usein ole resursseja kansainväliseen kilpailuun ja EU:n tukia nauttivat kalastuslaivueet vievät suurimman osan saaliista.

KEHITYSYHTEISTYÖ ei yksin riitä globaalien kehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Kun kehitystä tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, otetaan huomioon kaikki ne politiikanalat, joiden puitteissa tehdyt päätökset vaikuttavat kehitysmaihin.

Kehityspoliittisella johdonmukaisuudella viitataan yksinkertaisesti siihen, että toi-

mina eri politiikanaloilla tukee kehityspoliittisia tavoitteita tai ei ainakaan ole niiden kanssa ristiriidassa. Kyse ei ole ainoastaan oikeudenmukaisuudesta, vaan myös tehokkuudesta, sillä epäjohtonmukainen päätöksenteko tulee kalliiksi sekä kehittyneille että kehittyviin maihin. Ei ole järkevää antaa yhdellä kädellä ja ottaa pois toisella.

Eri politiikanaloilla on myös mahdollisuus tukea kehitystä kehitysyhteistyön rinnalla ja edistää samalla kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumista. Käytännössä muilla politiikanaloilla tehdyt päätökset eivät kuitenkaan usein ole yhdenmukaisia kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa. Varsinkin kansainvälisen kaupan mahdollisista haitallisista vaikutuksista on puhuttu pitkään. Kaupan lisäksi esimerkiksi kehittyneiden maiden harjoittamalla turvallisuus-, maatalous-, ympäristö- ja maahanmuuttopolitiikoilla voi olla vakavia seurauksia kehittyvissä maissa.

Euroopan unionissa yhtenä suurimmista epäjohtonmukaisuuden lähteistä on pidetty yhteistä maatalouspolitiikkaa. EU:n jakamien maataloustukien on katsottu vääristävän markkinoita ja vaikeuttavan kehitysmaiden edellytyksiä ulkomaankaupan edistämiseen. Yhteinen maatalouspolitiikka on kuitenkin ollut EU:n kannalta

SISÄLLYS

1. KEHITYSTAVOITTEITA TUETTAVA KAIKILLA POLITIIKANALOILLA	2
2. KEHITYSPOLIITTISEN JOHDONMUKAISUUDEN ULOTTUVUUDET	4
3. KEHITYSRAHOITUS	6
4. YMPÄRISTÖ JA KEHITYS	8
5. MUUTTOLIIKE JA KEHITYS	10
6. TURVALLISUUS JA KEHITYS	12
7. TERVEYS JA KEHITYS	14

Kehys ry
Helsinki 2010. Toinen päivitetty painos 2013

Toimittanut: Jussi Kanner, Pauliina Rätty, Lotta Kivekäs (Kehys ry)

Ulkoasu ja taitto: Indicio Oy, Helsinki

Kuvitus: Marika Maijala

Paino: Tuokinprint

Julkaisun teossa auttoivat myös: Marina Wetzter-Karlsson, Väestöliitto; Minna Kaattari, Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL); Riikka Suhonen, Kehys ry; Mikko Lipsanen, Kehys ry; Silja Nurkkala, Kehys ry; Reetta Helander, Kehys ry

tietoista epäjohtonmukaisuutta, jossa eurooppalaisten tuottajien hyvinvointi ja eurooppalaisen ruoan hinta on asetettu ensisijaiseen asemaan.

MITEN KEHITYSPOLIITTISTA JOHDONMUKAISUUTTA EDISTETÄÄN?

Epäjohtonmukaiset politiikat on nostettava voimakkaammin esille julkisessa keskustelussa ja tiedotusvälineissä kehityspoliittikan tavoitteiden edistämiseksi. Köyhyyttä ylläpitäviä mekanismeja on tunnistettava ja hankittava tutkimusten avulla tietoa siitä, millä tavoin teollistuneissa maissa tehtävät päätökset vaikuttavat kehitysmaissa. Lisäksi tarvitaan arviointi- ja seurantamekanismeja, joilla kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumista voidaan valvoa.

Johdonmukaisuus edellyttää myös hallinnollisia mekanismeja päätöksenteon tueksi. Euroopan unionissa ja osassa sen jäsenmaita on pyritty kehittämään erilaisia rakenteita niin tahattoman kuin tahallisenkin kehityspoliittisen epäjohtonmukaisuuden vähentämiseksi. Euroopan komissiossa on esimerkiksi panostettu eri politiikanaloja yhdistäviin työryhmiin ja vaikutusarvioiden lisäämiseen. Ruotsissa taas on vuodesta 2003 lähtien ollut voimassa koko hallinnon kattava kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ohjelma *Policy for Global Development*. Kehityspoliittista johdonmukaisuutta voidaan edistää monenlaisilla mekanismeilla ja rakenteilla, mutta olennaista niissä kaikissa on poliittinen tahto sitoutua johdonmukaisuutta edistävään työhön ja sen seurantaan.

Kansalaisyhteiskunnalla on keskeinen rooli johdonmukaisuuden toteutumisen seuraamisessa. Kansalaisyhteiskunnan eri toimijoiden konsultointi eri sektorien politiikkaa suunniteltaessa edesauttaa niin yhteiskunnan eri intressien hahmottamista kuin politiikan vaikutusten selvittämistä. Kansalaisjärjestöjen työ konkretisoi usein, toimivatko poliittiset päätökset käytännössä.

Tämän julkaisun tarkoituksena on lisätä tietoa kehityspoliittisen johdonmukaisuuden tärkeydestä ja keskenään ristiriitaisten poliittisten päätösten haitallisuudesta. Aihetta lähestytään EU-näkökulmasta tarkas-

tellen ensin kehityspoliittista johdonmukaisuutta unionin agendalla ja päätöksenteon rakenteissa. Tämän jälkeen johdonmukaisuutta tarkastellaan viidestä eri näkökulmasta: kehitysrahoitus, ympäristö, muuttoliike, turvallisuus ja terveys. Jokaisen teeman kohdalla esitellään tapausesimerkki epäjohtonmukaisesta politiikasta EU:ssa sekä tuodaan esiin, miten kyseinen politiikkalohko kytkeytyy muihin aloihin. Kehys on lisäksi koonnut yhteen ehdotuksensa kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi.

KEHITYSPOLIITTINEN JOHDONMUKAISUUS EU:SSA

Johdonmukaisuus on saanut EU:ssa erityishuomiota vuoden 2005 kehityspoliittikan eurooppalaisen konsensuksen myötä. Julkilausumassa lanseerattiin kehityspoliittisen johdonmukaisuuden käsite (*policy coherence for development, PCD*) ja Euroopan unioni jäsenmaineen sitoutui edistämään sen toteutumista. EU:ssa käsitteen juuret ovat kuitenkin jo vuonna 1992 allekirjoitetussa Maastrichtin perustussopimuksessa, jonka mukaan unionin tulee ottaa kehitysyhteistyön tavoitteet huomioon kaikilla eri politiikan sektoreilla, jotka todennäköisesti vaikuttavat kehitysmaihin. Kehitystä tukeva johdonmukaisuus on EU:n nykyisen uudistetun kehityspoliittikan, niin sanotun muutosagendan (*Agenda for Change*), keskeisiä periaatteita. Johdonmukaisuuteen velvoittaa myös EU:n Lissabonin sopimuksen 208 artikla.

EU:ssa on viime vuosina tehty useita aloitteita kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi mm. neuvoston päätelmien muodossa. Komissio julkaisee nykyisin työohjelman kehityspoliittisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Työohjelmalla pyritään helpottamaan myös johdonmukaisuuden arviointia listaamalla johdonmukaisuuden kannalta keskeiset EU-ohjelmat tavoitteineen ja indikaattoreineen. Vuodesta 2007 lähtien EU on sitoutunut julkaisemaan joka toinen vuosi raportin siitä, miten kehityspoliittista johdonmukaisuutta on onnistuttu edistämään (*EU Report on PCD*).

EU:n on kuitenkin sitouduttava kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toimeenpa-

SUOSITUKSEMME:

- Kehityspoliittikka arvoineen ja tavoitteineen ei saa olla alistainen ulko-, turvallisuus- tai kauppapolitiikalle. Kaiken EU:n ulko- ja sisäpolitiikan on tuettava köyhyyden vähentämistä ja kestävästä kehitystä. Tähän päästään mm. laatimalla kokonaisvaltaisempia politiikkaohjelmia. EU:n tulee edistää kehityspoliittista johdonmukaisuutta kaikilla kansainvälisillä areenoilla.
- Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi on tunnistettava köyhyyttä tuottavia ja ylläpitäviä mekanismeja, vahvistettava eri hallinnon alojen välistä yhteistyötä kehityksen edistämiseksi sekä lisättävä tutkimusta ja arvioiteja teollisuusmaissa tehtävien päätösten vaikutuksista kehitykselle.
- EU:n on asetettava mitattavia tavoitteita kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi sekä kehitettävä seurantamekanismeja tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi. Inhimillisen ja kestävästä kehityksen indeksit ovat näistä hyviä esimerkkejä.

non, seurannan ja arvioinnin kehittämiseen vielä nykyistä konkreettisemmin. Tietoisuuden kasvusta huolimatta selkeitä ja konkreettisia sitoumuksia on hyvin vähän. Epäjohtonmukaisista päätöksistä valittamiseen ei myöskään ole olemassa avointa mekanismia. Maailman suurimpana virallisen kehitysavun antajana EU:lla olisi mahdollisuus toimia suunnannäyttäjänä johdonmukaisuuskysymyksissä ja toimia näin ollen tehokkaammin köyhyyttä ja eriarvoisuutta vähentäen.

2 KEHITYSPOLIITTISEN JOHDONMUKAISUUDEN ULOTTUVUUDET

Vaikka usein puhutaan nimenomaan politiikanalojen välisistä ristiriidoista, ilmenee johdonmukaisuutta – tai sen puutetta – myös muilla tasoilla. Epäjohdonmukaisuutta voi esiintyä esimerkiksi:

- Kehitysyhteistyön tavoitteiden ja toteutuksen välillä
- EU:n instituutioiden ja jäsenmaiden politiikkojen välillä
- EU:n ja sen kehitysyhteistyön kohdemaiden tavoitteiden ja politiikkojen välillä
- Kansainvälisessä avun arkkitehtuurissa (EU, YK ja muut avunantajat)

KEHITYSPOLIITTINEN epäjohdonmukaisuus voi olla joko tahallista tai tahatonta. Tahallista epäjohdonmukaisuus on silloin, kun tehdään tietoinen poliittinen valinta kahden intressin välillä. Moniarvoisessa demokratiassa ei voida välttää tilanteita, joissa politiikat eivät olisi jostain näkökulmasta epäjohdonmukaisia. Tämän vuoksi asetetut kehitystavoitteet ja poliittiset sitoumukset niiden saavuttamiseksi ovat ensisijaisen tärkeitä tahallisen epäjohdonmukaisuuden vähentämiseksi.

Tahaton johdonmukaisuus puolestaan on usein rakenteellista ja johtuu yleensä siitä, että päätöksentekijät ja politiikan suunnittelijat eivät ole tietoisia eri politiikkojen vaikutuksista. Tahatonta epäjohdonmukaisuutta voidaan torjua eri toimijoiden tiedonvälitystä ja vaikutusten arviointia parantamalla. Periaatteellisista linjauksista huolimatta kehitysyhteistyön ammattilaisilla ei usein ole mahdollisuutta kommentoida muiden politiikanalojen aloitteita, vaikka kyseisillä aloitteilla olisi ilmeisiä vaikutuksia kehitystavoitteisiin. Myös erot kehitysmaiden välillä saattavat johtaa epäjohdonmukaisuuteen politiikkojen vaikuttaessa eri tavoin eri maissa. Tahatonta epäjohdonmukaisuutta voi lisäksi aiheuttaa monimutkainen päätöksente-

korakenne, joka on koettu varsinkin juuri EU:n ongelmaksi.

Kehityspoliittista johdonmukaisuutta voidaan edistää hallinnollisilla rakenteilla ja päätöksentekomalleilla. Johdonmukaisuuden kannalta huonoin mahdollinen rakenteellinen malli on sellainen, jossa päätöksentekoon tai politiikan suunnitteluun osallistuu vain yhden sektorin asiantuntijoita. Poliitiikanaloja voidaan tuoda lähemmäksi eri toimijoita yhdistävillä työryhmillä, konsultoinneilla tai liittämällä eri politiikanaloja yhteen yksikköön.

JOHDONMUKAISUUDEN EDISTÄMINEN EU-INSTITUUTIOISSA

Euroopan unionin instituutioilla on toisistaan poikkeavien rooliensa vuoksi hyvin erilaiset mahdollisuudet kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseen.

Euroopan parlamentilla on EU:n instituutioista parhaat edellytykset edistää kehityspoliittista johdonmukaisuutta. Parlamentilla on oma johdonmukaisuusesittelijä, joka seuraa EU:n eri politiikka-alojen johdonmukaisuutta kehitystavoitteiden näkökulmasta. Parlamentissa päätöslauselmien ja raporttien laatimiseen osallistuu use-

ampi valiokunta ja lopullisen päätöksen tekee täysistunto, jossa kaikkien valiokuntien edustajat ovat läsnä. Niinpä kehitysyhteistyövaliokunnalla on mahdollisuus kommentoida muista valiokunnista liikkeelle lähteneitä aloitteita ennen niiden päättämistä täysistuntoon ja vaikuttaa täysistunnoissa äänestämällä.

Neuvostossa päätöksenteko on hyvin eriytynyttä. Esimerkiksi maatalouskysymyksistä päättää maatalousneuvosto, jossa kokoontuvat jäsenmaiden maatalousministerit. Niinpä muiden alojen edustajilla on hyvin rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa tehtyihin päätöksiin neuvostossa. Neuvoston päätöksiä valmistelevat työryhmät voisivat konsultoida toisiaan, mutta käytännössä esimerkiksi kehitysyhteistyön työryhmää (CODEV) kuullaan harvoin muiden työryhmien toimesta.¹

Neuvoston osalta johdonmukaisuuden edistäminen rajoittuukin käytännössä jäsenmaiden ja komission yhteiseen epäviralliseen PCD-verkoston, joka kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan johdonmukaisuudesta. Epävirallisena verkostona sen vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin hyvin rajalliset.

Komission rooli poikkeaa johdonmukaisuuden näkökulmasta parlamentista ja

neuvostosta oleellisesti, koska sillä on vastuu politiikan suunnittelusta, mutta ei päätöksentekovaltaa. Suunnitteluvaiheessa on usein enemmän aikaa konsultoida eri sidosryhmiä ja ottaa huomioon laaja-alaisemmat vaikutukset. Komissiolla on käytössä omat vaikutusarviomenetelmänsä, joiden tarkoituksena on selvittää komission tekemien aloitteiden taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset. Kehitysvaikutuksia arvioidaan kuitenkin niukasti, jos ollenkaan.

RAKENTEELLINEN JOHDONMUKAISUUS EUROOPAN UNIONISSA

EU:n kehitysyhteistyötä rahoitetaan sekä EU:n budjetista että Euroopan kehitysrahastosta (EKR). Cotonoun sopimuksen

alainen EU:n kehitysyhteistyö Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maihin (AKT-maat) rahoitetaan Euroopan kehitysrahastosta, jonka maksuosuudet neuvotellaan erikseen kullekin unionin jäsenmaalle. EU:n budjetin pääasiallinen kehitysyhteistyön rahoituslähde on kehitysyhteistyöinstrumentti (DCI), jonka alla on sekä temaattisia että maantieteellisiä ohjelmia. Maantieteelliset ohjelmat kohdistuvat Latinalaiseen Amerikkaan, Lähi-itään, Aasiaan, Keski-Aasiaan sekä Etelä-Afrikkaan.

Kehitysyhteistyön rahoituksen kaksijakoisuus on ongelmallista kehityspoliittisen johdonmukaisuuden näkökulmasta. Euroopan kehitysrahaston budjetoinnista onkin käyty vilkasta keskustelua myös EU:ssa. Rahaston yhdistäminen unionin budjettiin voisi lisätä apuvirtojen läpinäkyvyyttä ja parantaa niiden seurantamahdollisuuksia.

Joulukuussa 2009 voimaan tullut Lissabonin sopimus muutti komission rakennetta tuoden kaikki maantieteelliset alueet saman yksikön alle. Myös kehitysyhteistyön pääosasto ja kehitysyhteistyön toteutuksesta vastaava yhteistyötoimisto yhdistettiin. Yksiköistä muodostui kehityksen ja yhteistyön pääosasto (DG DEVCO), joka on aikaisempia järjestelyjä johdonmukaisempi organisaatiomalli. Lissabonin sopimuksella perustettiin myös EU:n ulkosuhdehallinto (*European External Action Service, EEAS*), mutta se ei ole ainakaan toistaiseksi näyttänyt kynsiään kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden edistämisessä. Uuden kehityspääosaston ja ulkosuhdehallinnon keskinäisestä roolijaosta on sovittu. Kuitenkin käytäntö tulee osoittamaan, miten tehdyt muutokset vaikuttavat kehitystavoitteiden edistämiseen ja kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumiseen.

SUOSITUKSEMME:

- Euroopan kehitysrahasto (EKR) tulisi kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistämiseksi yhdistää unionin budjettiin. Mikäli EKR budjetoidaan, on EU:n varmistettava, että rahoitusta käytetään vain kehitysyhteistyöhön OECD:n kriteeristön mukaisesti.
- Euroopan unionin on taattava johdonmukaisuuden toteutuminen Lissabonin sopimuksen jälkeisissä institutionaalisissa rakenteissaan. Ulkosuhdehallinnon ja kehityspääosaston välinen toiminta on oltava kehityspoliittisesti johdonmukaista. Lisäksi ulkosuhdehallinnon PCD-osaamista ja resursseja tulisi vahvistaa.
- EU:n tulisi parantaa koordinaatiota ja johdonmukaisuutta niin komission ja EU-maiden kehityspoliitikkojen välillä kuin avunantajamaiden ja vastaanottajien välillä. Tämä edellyttää virallisia ja institutionaalisia mekanismeja.

KEHITYSPOLIITTINEN JOHDONMUKAISUUS

Politiikanalojen välillä	EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ja kehityspoliitiikan ristiriitaiset tavoitteet.
Kehitysyhteistyössä	EU:n kehitysyhteistyön sisäistä koordinaatiota tarvitaan, jotta köyhyyden vähentämiseksi voidaan toimia tehokkaasti. Tällä hetkellä EU:n kehitysyhteistyöllä pyritään muun muassa kasvattamaan kehitysmaiden verotuloja, mutta samalla kehityksistä tapahtuu huomattavaa veropakoa EU-maihin.
EU:n ja jäsenmaiden välillä	EU:n toteuttaman kehitysyhteistyön ohella kaikilla EU:n jäsenmailla on omat kehitysyhteistyötoimensa. Näiden ohjelmien koordinaatio on päällekkäisyyksien välttämiseksi tärkeää.
EU:n ja kumppanimaiden välillä	Johdonmukaisuus on varmistettava EU:n ja sen kehitysyhteistyön kohteiden tavoitteiden ja politiikkojen välillä. EU:n alueellisten strategioiden on esimerkiksi katsottu heikentävän Afrikan unionin auktoriteettia.
Kansainvälisessä järjestelmässä	Myös globaalilla tasolla on pyrittävä johdonmukaisuuteen. Esimerkiksi YK-järjestelmän sisällä on useita organisaatioita, jotka tekevät päällekkäistä työtä.

3 KEHITYSRAHOITUS

KEHITYSPOLIITTISEN johdonmukaisuuden kannalta yksi keskeisimmistä kysymyksistä on se, millä eri tavoilla globaalia kehitystä tuetaan. Kehitystä voidaan rahoittaa lukuisilla tavoilla, jotka eivät rajoitu perinteisen kehitysyhteistyön muotoihin. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden kannalta onkin kiinnitettävä huomiota siihen, minkälaisia keinoja eri politiikanaloilta löytyy kehityksen tukemiseksi, ja miten nämä suhteutuvat kehitystavoitteisiin ja varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

Kehitysrahoituksella tarkoitetaan kaikkia eri muotoja, joilla köyhimpien maiden kehittymistä voidaan tukea. Perinteinen kehitysapu on siis vain yksi mahdollisista kehitysrahoituksen muodoista. Varsinainen keskustelu kehitysrahoituksen muodoista käynnistyi YK:n vuonna 2002 Monterreysissä järjestämästä kansainvälisestä kehitysrahoituskonferenssista. Tuolloin keskustelu koski kuutta kehitysrahoituksen muotoa:

- säästöjä, verotusta ja muita talouksien sisäisiä resursseja
- suoria ulkomaaninvestointeja
- kansainvälistä kauppaa
- kansainvälistä apua (kehitysapua)
- velkahelpotuksia
- koko järjestelmää koskevia reformeja

Näiden perinteisten rahoitusmuotojen lisäksi on alettu puhua uusista vaihtoehtoisista rahoitusmuodoista, joita on tuotu esiin useita. Muun muassa rahoitusmarkkinaverot, päästökaupan huutokauppatulot, hiiliverot, laina- ja lahja-avun yhdistäminen (blending) sekä fossiilisten polttoaineiden tukiaisten siirtäminen ilmastorahoitukseen ovat olleet paljon esillä kansainvälisessä keskustelussa. Lisäksi rahoitusta voitaisiin koota esimerkiksi vapaaehtoisilla lahjoituksilla luottokorttimaksujen yhteydessä ja velkakirjoilla, joilla kehitysmaat voivat kerätä varoja ulkomailla asuivilta maanmiehiltään.

Kehitysrahoitus liittyy läheisesti kehityspoliittiseen johdonmukaisuuteen, koska sillä tarkoitetaan myös perinteisten kehitysyhteistyömäärärahojen ulkopuolista rahoitusta. Kehityspoliittisen johdonmukai-

suuden nimissä keskusteluun tuleekin ottaa mukaan kaikki eri politiikan alat, joilla on todennäköisiä vaikutuksia kehitysmaihin ja näihin liittyvä rahoitus. Kehitysrahoitukseen liittyviä päätöksiä tehdään usein esimerkiksi kauppa- ja talouspolitiikan puitteissa. Niinpä kehitysrahoituksessa pitäisi huomioida ilmastonmuutoksen torjumiseen, maahanmuuttajien kotouttamiseen ja rauhanturvaamiseen käytettävät varat, jotka selvästi tukevat kehitystä, mutta joiden ei pitäisi kuulua virallisen kehitysavun piiriin. Siten niitä ei pitäisi myöskään sotkea kehitysyhteistyön 0,7 prosentin tavoitteeseen.

TAPAUS: ILMASTORAHOTUS

Kehitysrahoituksen ohella on käyty runsaasti keskustelua ilmastorahoituksesta, jolla tarkoitetaan ilmastonmuutoksen torjuntaa ja sen sopeutumiseen tarvittavaa rahoitusta. Etenkin kehitysmaille ilmastonmuutoksen aiheuttamien vahinkojen korvaaminen on kallista ja vaikeaa. Koska teollisuusmaiden katsotaan aiheuttaneen suurimman osan ilmastonmuutoksesta parinsadan vuoden aikaisen kehityksensä aikana, pidetään ilmastonmuutoksen torjumista ennen muuta teollisuusmaiden vastuuna. Se pitäisi siis erottaa kehitysyhteistyöstä, jonka tarkoituksena on vähentää globaalia köyhyyttä ja tukea köyhimpiä maita näiden kehityspyrkimyksissä.¹

Monien teollisuusmaiden kantana on kuitenkin ollut laskea kehitysmaihin suunnattava ilmastorahoitus kehitysyhteistyöksi. Näin avunantaj yhteisön vuosittain asetettujen yhteydessä tekemä sitoumus kehitysyhteistyömäärärahojen nostamisesta 0,7 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä uhkaa sekoittaa ilmastonmuutoksen vastaisen toiminnan kanssa.² EU-maat ovat luvanneet uutta ja lisäästä ilmastorahoitusta kehitysmaille, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että useassa EU-maassa ilmastorahoitus on sisällytetty osaksi kehitysyhteistyövaroja eikä kyse siis ole varsinaisesti kehitysyhteistyövarojen kasvatamisesta uudella panostuksella.

Kun ilmastorahoituksen tarkoituksena oli auttaa ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämisessä kehityksen tukemiseksi, näyttää nyt käyvän niin, että kehitysyhteistyöhön tarkoitettua rahoitusta käytetäänkin teollisuusmaiden jälkien siivoamiseen.

Jos kehitysyhteistyövaroja siirrettäisiin ilmastonmuutoksen torjumiseen, muuttaisi se kehitysyhteistyön painopisteitä merkittävästi. Arvioiden mukaan kehitysyhteistyö kohdentuisi entistä vähemmän

SUOSITUKSEMME:

- EU:n tulee sitoumuksensa mukaisesti ohjata 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan viralliseen kehitysapuun vuoteen 2015 mennessä. Niiden jäsenmaiden, jotka eivät ole vielä saavuttaneet tätä tavoitetta, on tehtävä selkeä aikataulu tavoitteeseen pääsemiseksi. Suomen tulee jatkaa määrätietoisesti sitoutumistaan kohti 0,7-tavoitetta.
- Rahoituksen hallinnoinnin ja seurannan on oltava läpinäkyvää ja tuettava kehitysmaiden omistajuutta. Kehitysmaiden omat resurssit tulee ottaa paremmin käyttöön kansallisia verotusjärjestelmiä vahvistamalla. Teollisuusmaiden tulee tukea sellaisia aloitteita, jotka edistävät verokertymien läpinäkyvyyttä ja kansallista vastuuvollisuutta.
- Suomen tulee toimia sen puolesta, että EU ottaa rahoitusmarkkinaveron käyttöön. Sen kautta kerätyt varat on kohdennettava köyhyyden poistamiseen ja niillä on täydennettävä, ei korvattava, virallista kehitysapua.
- Kehitysmaiden ilmatorahtuksen tulee olla kehitysavun 0,7 prosentille lisäistä. Kansainvälisiä sitoumuksia pitkän ja lyhyen aikavälin rahoituksesta on vietävä eteenpäin ja rahoituksen riittävyttä tulee arvioida säännöllisin väliajoin.
- EU:n tulisi toimia nykyistä aktiivisemmin kansainvälisen veronkierron ja veroparatiisien suitsimiseksi. Tässä on keskeistä rahoitusmarkkinoiden läpinäkyvyyden ja vakauden edistäminen.

KEHITYSRAHOITUS JA:

Ympäristö

Kansainvälinen ilmatorahtus suuntautuu tällä hetkellä enemmän ilmatorahtuksen torjuntaan kuin siihen sopeutumiseen. Sopeutus-toimenpiteet kohdistuvat kuitenkin useimmin kaikkein köyhimpiin. EU:n tulisi lisätä rahoitusta ilmatorahtuksen sopeutumiseen, sillä suurimmat haitat ilmatorahtuksen lämpenemisestä ovat koituneet kehitysmailla ja hidastaneet näin myös YK:n vuosittuhtavoitteissa edistymistä.

Muuttoliike

Siirtolaisten kotimaihinsa lähettämät rahavirrat ylittävät monissa maissa reilusti virallisen kehitysavun määrän. EU:n tulisi edistää rahalähettyksiä virallisten kanavien kautta esimerkiksi lähetyskuluja laskemalla ja parantamalla pääsyä pankkipalveluihin, sillä tällä hetkellä suuri osa rahoista kulkee epävirallisia reittejä pitkin. Siirtolaisten varoja voisi lisäksi pyrkiä ohjaamaan pitkän tähtäimen kehitystä tukeviin kohteisiin. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi valtion ulkomailla asuvalle diasporalleen myymällä velkakirjoilla, joilla muun muassa Intia ja Israel ovat keränneet erittäin merkittäviä summia.³

Turvallisuus

Kolmannes maailman köyhistä elää maissa, joiden rakenteen köyhyys tai konfliktit ovat haurastuttaneet ja joihin kestävän kehityksen juurruttaminen on erityisen haastavaa. Suuri osa hauraaksi luokitelluista valtioista on enemmän jäljessä vuosittuhtavoitteiden saavuttamisessa kuin muut kehitysmaat, ja monet niistä ovat jääneet apuorpojen asemaan. Komission vuosittuhtavoitteiden toimintasuunnitelman mukaisesti EU:n tulisi tukea enemmän hauraita valtioita sekä varmistaa toimiva ja tehokas koordinointi päätöksentekomekanismeissa ja työnojoissa, kunkin maan yksilöllisen tilanteen ja kontekstin huomioiden.⁴

Terveys

Pääsyä terveydenhuoltoon on parannettu joissakin kehitysmaissa ehdollisilla tulonsiirroilla. Köyhille äideille annetaan toimeentulotukea muun muassa sillä ehdolla, että perheiden lapset käyvät säännöllisissä neuvolatarkastuksissa ja rokotuksissa. Esimerkiksi Brasiliassa tulonsiirto-ohjelmalla on ollut huomattavia positiivisia vaikutuksia⁵ ja EU voisi tukea vastaavien ohjelmien käyttöönottoa kehitysmaissa laajemmin.

kaikkein köyhimpiin maihin ja lisäksi koulutus-, kauppaa- sekä sosiaali- ja terveyssektorien tuki vähenisi huomattavasti.

TAPAUS: VERONKIERTO JA VEROPARATIISIT KURIIIN

Viime vuosien talouskriisi on lisännyt julkista keskustelua veronkierron ja veroparatiisien suitsimiseksi. Rahoitusmark-

kinoiden läpinäkyvyyden ja vakauden edistämiseksi on nähty selkeää tarvetta. Rahoitusmarkkinoiden heilahtelut koettelevat voimakkaasti etenkin kehitysmaiden talouksia.

Yritysten veronkierron vuoksi kehitysmaista valuu valtavia pääomia rikkaisiin maihin ja veroparatiiseihin. Pääomapako on erityisen suuri ongelmalla kehitysmailla, koska heidän resurssit valvoa rahavirtoja ovat kaikista heikoimmat. Veronkierto on suu-

ruudeltaan selkeästi mittavampaa kuin kehitysmailla annettu kehitysapu tai kehitysmaihin tehty suorat investoinnit.

Veronkiertoa voidaan torjua esimerkiksi lisäämällä tiedonvaihtoa veroasioissa ja velvoittamalla suuryritykset raportoimaan maakohtaisesti tulonsa, maksamansa verot sekä muut keskeiset tiedot. Samaan aikaan kehitysmaita on tuettava niiden omien verorajajärjestelmien kehittämisessä ja harmaan talouden kitkemisessä.

4 YMPÄRISTÖ JA KEHITYS

YMPÄRISTÖN ja kehityksen yhteydet ovat monitahoiset, ja ympäristö liittyy eritavoin lähes kaikkiin kehityspolitiikan lohkokoihin. Hyvinvoiva ympäristö ja luonnonvarojen hyödyntäminen kestäväällä tavalla ovat erityisen tärkeitä kehitysmaiden köyhille ihmisille, jotka ovat usein myös haavoittuvimmassa asemassa erilaisten ympäristöuhkien suhteen. Yksiolotteisella kehityspolitiikalla voi olla jopa negatiivisia ympäristövaikutuksia, jotka pitkällä tähtäimellä heikentävät kestävä kehityksen edellytyksiä. Köyhyyden vähentämiseen tähtäävän kehityspolitiikan onkin perustuttava ympäristön kestävään hyödyntämiseen, ja ympäristövaikutukset on huomioitava kaikissa kehityspolitiikan suunnittelun ja toteutuksen vaiheissa.

Ilmastonmuutoskeskustelun yhteydessä esiin ovat nousseet yhä enemmän ilmastonmuutoksen vaikutukset kehitysmaissa ja tähän liittyvät kysymykset kehittyneiden ja kehittyvien maiden vastuunjaosta. Vaikka ilmastonmuutos ei ole ainoa kehitysmaita koskettava ympäristöuhka, sen seurausten laajuus ja monialaisuus tekevät siitä keskeisen haasteen myös kehityspolitiikalle. Ilmastonmuutos vaikuttaa suoraan esimerkiksi maatalouden edellytyksiin monissa kehitysmaissa. Luonnonkatastrofien lisääntymisen, luonnonvarojen vähentymisen ja merenpinnan nousun kautta sillä on myös vaikutuksia mm. ruokaturvaan, konfliktien syntyyn ja muuttoliikkeisiin. Kehitysmaat ja erityisesti niiden naiset ovat usein ilmastonmuutoksen seurausten suurimpia kärsijöitä, kun taas kehittyneet maat kantavat historiallisesti suurimman vastuun ilmastonmuutoksen aikaansaaneista hiilidioksidipäästöistä. Siksi kehittyneiden maiden tulee kantaa vastuunsa kustannuksista, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillintään ja kehitysmaiden kykyyn sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Ilmastonmuutoksen lisäksi kehitysmaita vaivaavat edelleen useat pitkään jatkuneet ympäristöongelmat, kuten liikakalastus, sa-

demetsien hakkuut, aavikoituminen ja biodiversiteetin häviäminen. Monien kehitysmaiden tärkeimpänä kauppakumppanina EU on osaltaan tukemassa näitä kehityskulkuja. Esimerkiksi EU:n alueella käytettävällä rehulla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia Euroopan ulkopuolella. Soijanviljely on yksi suurimmista syistä metsien häviytymiseen Etelä-Amerikassa. Pelkästään Brasiliassa ja Argentiinassa EU:n alueelle vietävän soijan viljely vaatii 9 miljoonan hehtaarin kokoisen alueen.¹ Myös Eurooppaan tuotava puutavara on ollut usein seurausta laittomista hakkuista, jotka kiihdyttävät maapallolle välttämättömien sademetsien katoa.

Monen ympäristöuhan kohdalla ilmastonmuutos lisää negatiivisia vaikutuksia ja vaikeuttaa entisestään kehitystavoitteiden saavuttamista. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden nimissä Euroopan unionin tulisi selvittää kaikessa toiminnassaan kehitysmaihin kohdistuvat ympäristövaikutukset ja pyrkiä selkeiden tavoitteiden asettamisen kautta ympäristövaikutusten minimoointiin sekä tukea kehitysmaiden sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

TAPAUS:YHTEINEN KALASTUSPOLITIikka

Liikakalastusta pidetään tämän hetken suurimpana yksittäisenä uhkana maailman merille ja niiden kalakannoille. Euroopan unioni on maailman kolmanneksi suurin kalastusmahti ja maailman suurin kalantuoja. Samalla kuitenkin jo 80 % Euroopan kalakannoista kärsii liikakalastuksesta, ja yli neljäsosa EU:n kalastusalueiden pyytämistä kaloista pyydetään unionin kalastusvesien ulkopuolella. EU:n kalastuspolitiikalla onkin ollut negatiivisia ja kehitystavoitteiden kanssa ristiriitaisia vaikutuksia kehittyviissä maissa.²

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan (*Common Fisheries Policy, CFP*) kautta tuetaan

eurooppalaista kalastussektoria vuosina 2007–2013 yhteensä n. 3,8 miljardilla eurolla.³ EU:n yhteisen kalastuspolitiikan yhtenä heikkoutena on liikakalastusta ehkäisevien kannustimien puute. Ongelmana on myös kalastusta koskevien säännösten heikko valvonta ja tutkimustiedon puutteellinen hyödyntäminen mm. kalastuskiintiöistä päätettäessä: esimerkiksi vuonna 2008 kalastuskiintiöt olivat 48 prosenttia tieteellisen tutkimuksen suositusta korkeammalla.⁴ Tukien säätelylläkään ei ole onnistuttu tehokkaasti edistämään kestävä kalastuspolitiikkaa. Vuonna 2010 valmistuneen PEW Environment Groupin ja Poseidonin tutkimuksen mukaan EU:n kalastustuet ovat itse asiassa johtaneet entistä suurempaan liikakalastukseen.⁵

Ylikalastus ja ympäristön kannalta kestämättömät kalastusmenetelmät ovat vakava uhka merialueiden biodiversiteetille.⁶ Levittäytyessään parempien saaliiden toivossa Euroopan merialueiden ulkopuolelle eurooppalaiset kalastuslaivastot vaikuttavat myös kehityspoliittisten tavoitteiden toteuttamismahdollisuuksiin.

Eurooppalaisten kalastusyritysten kalastusoikeuksista kolmansien maiden rannikovesillä sovitaan erityisissä kalastuskumppanuussopimuksissa (*Fisheries Partnership Agreements, FPA*). Kalastusoikeuksien vastineeksi EU edistää rahallisen ja teknisen avun muodossa kestävä kalataloutta sopimusmaissa. Esimerkiksi Mauritaniassa EU:n kalastuskumppanuussopimuksen rahoitus ensimmäisenä vuonna oli yli 80 miljoonaa euroa, neljä kertaa suurempi kuin virallinen kehitysapu vuodessa. Vaikka kalastuksella on hyvin merkittävä rooli monien kehitysmaiden ruuantuotannossa ja paikallisen väestön työllistäjänä, poliittisella tasolla kalataloutta ei ole kyetty puolustamaan EU:n intressejä ja taloudellisia houkuttimia vastaan. Paikallisilla kalastajilla ei ole usein resursseja kilpailla eurooppalaisten kalastusyritysten kanssa, ja niinpä EU:n tukia nauttivat kalastuslaivueet ovat vieneet suurimman osan kalansaaliista.⁴

Kehitysmaiden kalastussektorilla voisi olla merkittävä rooli vuosituhattavoitteen saavuttamisessa. Etenkin pienkalastussektorin tukeminen voisi auttaa kehitys-

SUOSITUKSEMME:

- Ilmastonmuutoksen rahoituksen hallinnoinnin ja seurannan on oltava läpinäkyvää ja tuettava kehitysmaiden omistajuutta. Lisäksi gender-näkökulma tulee ottaa huomioon varojen kanavoinnissa.
- Yhteisen kalastuspolitiikan uudistamisen yhteydessä EU:n tulee ottaa lähtökohdaksi kehityspoliittiset tavoitteet ja kehitysmaiden oman kalastussektorin tukeminen kestävä kehityksen ja ruokaturvan näkökulmista.
- EU:n tulee kalastuksen sääntely- ja tukijärjestelmänsä avulla pyrkiä tehokkaammin ehkäisemään liikakalastusta, joka on vakava uhka merialueiden biodiversiteetille.
- Biodiversiteetin suojeleminen on liitettävä osaksi kaikkia EU:n politiikkoja, ja EU:n myöntämän rahoituksen on oltava yhdenmukaista biodiversiteettiä koskevien tavoitteiden kanssa.

maiden köyhiä maksamaan koulutuksesta ja terveydenhuollosta sekä toimia strategiana ruokaturvan varmistamiseksi. Kala on miljardin ihmisen tärkein proteiininlähde 40 kehitysmaassa ja siksi keskeisessä asemassa tarvittavan ravinnon turvaamisessa. EU:n yhteisen kalastuspolitiikan uudistamisen lähtökohdaksi tulisi olla kalastuspolitiikan sitominen tukemaan EU:n kehityspoliittisia tavoitteita. Samalla on pidettävä huolta siitä, että tämä ei toteudu vain paperilla, vaan politiikan toteutusta ja valvontaa varten on myös luotava riittävät välineet.

YMPÄRISTÖ JA:

Kehitysrahoitus

Kehittyneiden maiden tulee kantaa vastuuta ilmastonmuutoksen hillintään ja sen vaikutuksiin sopeutumiseen liittyvistä kustannuksista kehitysmaissa. Päästöjen hillintään tähtäävillä mekanismeilla, kuten lentoverolla tai päästöhuutokaupalla, on mahdollista kerätä lisävaroja ilmastotoimien rahoittamiseen.

Muuttoliike

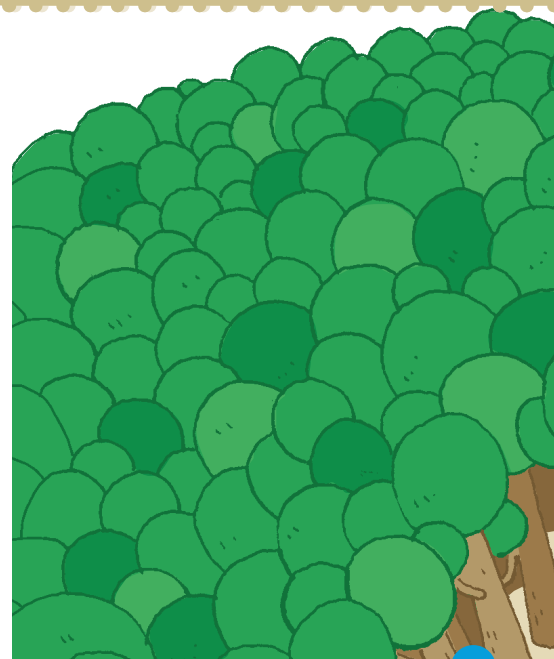
Ilmastonmuutoksen seuraukset ajavat kasvavan määrän ihmisiä siirtolaisiksi kehitysmaissa. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sen vaikutuksiin sopeutumiseen tähtävien toimien avulla EU:n tulee pyrkiä ehkäisemään ilmasto-siirtolaisuutta synnyttäviä tekijöitä. Yhteisen kalastuspolitiikan uudistuksen avulla on pyrittävä tukemaan kehitysmaiden kalataloutta ja ihmisten paikallista työllistymistä.

Turvallisuus

Ilmastonmuutoksen seuraukset ja luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen ovat osasyinä konfliktien syttymisessä ja pitkittymisessä. Ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävä kehityksen edistäminen tulisi nähdä myös osana kokonaisvaltaista näkökulmaa turvallisuuteen. Lisäksi EU:n tulisi huomioida ympäristökysymykset tärkeänä osana konfliktien ratkaisua ja ennaltaehkäisyä.

Terveys

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät kehitysmaissa mm. muutoksina ruuan saatavuudessa ja tautien leviämässä. EU:n tulisi huomioida terveyspalvelujen saatavuus erityisesti osana ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen tähtäviä toimenpiteitään.

5 MUUTTOLIIKE JA KEHITYS

MUUTTOLIIKETTÄ pidetään yhtenä tärkeimmistä ja samalla vaikeimmista kehityspoliittisen johdonmukaisuuden kysymyksistä. Kehityskysymykset ja muuttoliike liittyvät hyvin läheisesti toisiinsa: suuri osa siirtolaisista muuttaa kotimaastaan löytääseen paremman toimeentulon tai turvallisemmat elinolosuhteet. Kehitysyhteistyöllä ja -politiikalla voidaan osaltaan vaikuttaa pakotettua siirtolaisuutta aiheuttaviin syihin.

Muuttoliikekysymyksistä käydään vilkasta keskustelua ympäri Eurooppaa. Samalla kun EU haluaa edistää unionin sisäistä vapaata liikkuvuutta, erilaiset rajoitukset leimaavat EU:n siirtolaisuuspolitiikkaa kolmansien maiden kanssa.

Vuonna 2011 noin 1,7 miljoonaa ihmistä kolmansista maista muutti EU:n alueelle. Ihmisiä ilman virallista oleskelulupaa eli niin sanottuja paperittomia arvellaan asuvan EU:ssa noin puoli miljoonaa. Ongelmana on, että laillisia kanavia saapua EU:n alueelle on vähän.

Eurooppalaisessa maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa korostuvat siirtolaisuuteen liittyvät ongelmat sen sijaan, että kysymystä käsiteltäisiin kehitysmaiden kannalta ja myös voimavarana.

Muuttoliikkeellä on positiivisia vaikutuksia esimerkiksi rahälähetysten ja kiertomuuton muodossa. Kehitysmaista Eurooppaan tulevat työntekijät lähettävät huomattavia summia takaisin kotimaahansa ja palatessaan työntekijät voivat tuoda uusia taitoja. Siirtolaisten rahälähetykset kotimaihinsa ovat yli kaksi kertaa suuremmat kuin virallinen kehitysapu maailmassa. Selvitykset¹ ja tilastot osoittavat, että siirtolaisten lähettämällä rahavirroilla on myönteinen vaikutus makrotalouteen, vaikka vaikutus voi olla erilainen eri maissa. Suurin osa siirtolaisten lähettämästä rahasta kulutetaan perushäydykkeisiin kuten ruokaan, asumiseen, koulutukseen ja terveyteen. Rahavirrat ovat siten merkittävässä osassa perustarpeiden kulu- jen kattamisessa. Aivovuodon negatiivisista

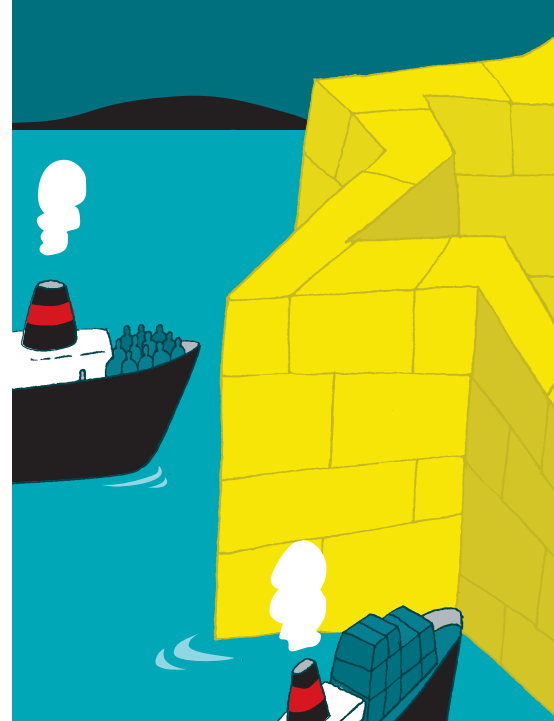
vaikutuksista kehitysmaalle on keskusteltu paljon. Kehitysmaiden koulutetun työvoiman muutto teollisuusmaihin heikentää mm. terveydenhuoltojärjestelmiä ja asiantuntijapalveluita samalla, kun kehitysmaat menettävät myös koulutukseen sijoittamansa varat. Aivovuodolla on myös yhteiskunnallisia vaikutuksia, sillä se heikentää lähtömaiden edellytyksiä kehittyä.

Euroopan unioni on sitoutunut toimimaan kehitys- ja siirtolaisuuskysymyksissä johdonmukaisesti. Näin ollen EU:n maahanmuuttopolitiikan ei tule olla ristiriidassa kehitystavoitteiden kanssa. Vuonna 2011 komission julkaisema kokonaisvaltainen lähestymistapa maahanmuuttoon ja liikkuvuuteen (*Global Approach to Migration and Mobility, GAMM*) asettaa useita tavoitteita mm. helpottamaan työntekijöiden ja työntajien kohtaamista globaaleilla työmarkkinoilla sekä maksimoimaan muuttoliikkeiden ja liikkuvuuden hyödyt kehitykselle. Lähestymistapa on kuitenkin hyvin Eurooppa-keskeinen. Maahanmuuttoa edistetään EU:n työmarkkinoiden tarpeiden pohjalta tai tavoitteena on ns. laitton maahanmuuton torjuminen EU-maihin. Aiempaan ohjelmaan vuodelta 2005 verrattuna GAMM on kuitenkin askel kehitysmuotoisempaan suuntaan.

Arabi-keväen myötä EU on solminut lisää ns. liikkuvuuskumppanuuksia kolmansien maiden, erityisesti Välimeren eteläisten naapurimaiden, kanssa. Kumppanuuksien tarkoituksena on tukea mm. maiden demokraatiakehitystä. Porkkanana EU tarjoaa keskustelua viisumihelpotuksista ja työvoimanrekrytoinnista.

TAPAUKSEKSI: EPÄONNISTUNUT SININEN KORTTI – KIERTOMUUTOLLE TARVITAAN KONKREETTISET KEINOT

Eurooppa-neuvosto hyväksyi komission aloitteesta vuonna 2009 direktiivin kol-

mansien maiden kansalaisten maahanpääsystä ja oleskelusta unionin alueella korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten. EU:n sininen kortti (*Blue Card*) -direktiivinä tunnuttua aloitetta pidettiin EU:n vastineena Yhdysvaltojen *Green Cardille*. Ainoana poikkeuksena on, että eurooppalainen versio on suunnattu vain korkeasti koulutetulle väestölle. EU:n jäsenmaiden on tullut sisällyttää direktiivi omaan lainsäädäntönsä kesäkuuhun 2011 mennessä.

Sinisen kortin lähtökohtana on ollut EU:n nopeasti ikääntyvän väestön aiheuttama työvoimapula, jota pyritään paikkaamaan kolmansista maista tulevalta koulutetulta työvoimalla. Perimmäisenä tarkoituksena on ylläpitää EU:n kilpailukykyä maailmalla.

EU-komission mukaan direktiivissä on tarkoitus huomioida myös kehitystavoitteet. Direktiivin ei tulisi heikentää kehitysmaiden kykyä tuottaa peruspalveluja tai mahdollisuutta saavuttaa vuosittain voittoja.² Kehitystavoitteita pyritään sinisen kortin kautta tukemaan kolmella tavalla: kannustamalla eettistä rekrytointia, rohkaisemalla kiertomuuttoa ja tukemalla maahanmuuttajien rahälähetyksiä.³

Vaikka *Blue Card* -direktiivissä kannustetaan eettiseen rekrytointiin, puuttuvat siitä konkreettiset mekanismit tavoitteen varmistamiseksi. Direktiivissä vastuu siirretään jäsenmaalle, joiden tulisi estää rekrytointi maista, joiden terveydenhoito- tai koulutussektorille maastamuutolla olisi kriittiset vaikutukset.

Eettinen rekrytointi liittyy erityisesti niin sanottuihin kriittisiin sektoreihin, kuten terveydenhoitoon ja koulutukseen, jotka vaikuttavat suoraan peruspalveluiden tarjontaan. Etenkin terveydenhoitohenki-

lökunnan maastamuutto on ollut erityisen villkasta monissa Afrikan maissa kuten Malawissa ja Ghanassa.

Sinisen kortin hyötyjä kehitysmailla on perusteltu myös sillä, että korkeasti koulutettujen maahanmuutto lisää rahälähetysten määrää. On kuitenkin otettava huomioon, etteivät rahansiirrot jakaudu tasaisesti kehitysmaiden kesken. UNDP:n tilastojen mukaan alle prosentti maailman rahälähetyksistä menee vähiten kehittyneisiin maihin.⁴ Lisäksi tutkimusten mukaan korkeaa pätevyyttä vaativilla aloilla työskentelevät siirtolaiset lähettävät vähemmän rahaa kotimaahansa kuin alemmaa pätevyyttä vaativilla aloilla työskentelevät.⁵

Sininen kortti ei ole ollut menestys. Suomeen sen perusteella ei ole saapunut juuri ketään. Kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Lisäksi korttiin liittyy monia eettisiä ongelmia. EU:n tulisi toimeenpanna sinistä korttia vastaava aloite alemman koulutustason työntekijöille. Siten myös rahälähetyksil-

lä voisi olla merkittäviä kehitysvaikutuksia. Sininen kortti arvottaa maahanmuuttajia kahdella tasolla: se suosii korkeasti koulutettuja maahanmuuttajia suhteessa kouluttamattomiin, ja toisaalta koulututkin maahanmuuttajat ovat hyvin eriarvoisessa asemassa suhteessa EU-kansalaisiin. Jäsenmailla on oikeus evätä sininen kortti vetoamalla EU-kansalaisten ensisijaisuuteen työmarkkinoilla, ja jo myönnetty kortti voidaan viedä pois sen haltijalta tämän jouduttua työttömäksi yli kolmen kuukauden ajaksi tai useammin kuin kerran kortin voimassaoloaikana. Näkökulma määrittänyt selkeästi EU:n tarpeista ja jättää kolmansista maista tulleet työntekijät markkinoiden heilahtelujen armoille ilman riittävää turvaverkkoa. EU:n markkinoiden muuttuvien tarpeiden turvaaminen mahdollisimman joustavalla ja kustannustehokkaalla tavalla jättää maahanmuuttopolitiikan kohteet hyvin turvattomaan asemaan.

SUOSITUKSEMME:

- EU:n on toteutettava lähtömaiden kanssa johdonmukaista maahanmuutto- ja kehityspolitiikkaa, jossa otetaan kokonaisvaltaisesti huomioon pakotettua siirtolaisuutta aiheuttavat tekijät ja panostetaan esimerkiksi nuorisotyöttömyyden vähentämiseen kehitysmaissa.
- EU:n tulee kehittää todellisia keinoja eettisen rekrytoinnin varmistamiseksi. Rekrytoinnille tulisi asettaa kiertomuuttoa tukevat kriteerit, joissa otetaan huomioon aivovuodon mahdolliset negatiiviset vaikutukset lähtömaan kehityspyrkimyksille ja lisätään liikkumisvapautta EU:n ja siirtolaisten lähtömaiden välillä.
- EU:n alueelle muuttaneiden kohdalla uusien taitojen välittymistä takaisin kehitysmaihin on edistettävä esimerkiksi laatimalla stipendiohjelmiä, jotka edesauttavat paluuta työelämään lähtömaassa.
- Maahanmuuttopolitiikassa tulee pitää kiinni kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ja taata oikeudenmukainen kohtelu turvapaikkaa hakemille. Lisäksi EU:n tulee luoda väyliä pakolaisten pääsille hakemaan turvaa EU:n alueelta.

MUUTTOLIIKE JA:

Kehitysrahoitus

Siirtolaisten rahälähetysten merkitys kehitysmaiden talouksille vaihtelee suuresti maasta riippuen. Lähetykset parantavat yksittäisten kotitalouksien ostovoimaa ja voivat muodostaa merkittävän osan bruttokansantulosta. Rahavirrat eivät kuitenkaan välttämättä tavoita kaikkein köyhimpiä, joilla ei ole varaa liikkua kotiseudultaan. Rahälähettyksiä voitaisiin ohjata kattavaa kehitystä tuottaviin investointeihin muun muassa kehittämällä omistusoikeuslainsäädäntöä, hallinnon läpinäkyvyyttä sekä infrastruktuuria kehitysmaissa.

Ympäristö

Globaali ilmastonmuutos koettelee eniten kehitysmaita ja lisää pakosta tapahtuvaa muuttoliikettä. Samalla pakolaisten kasvava määrä rasittaa ympäristöä entisestään aiheuttaen ongelmia muun muassa energian kulutukseen sekä juomaveden saantiin liittyen. Kehitysmailla ilmastonmuutokseen sopeutumiseen myönnettävällä rahoituksella voidaan puuttua yhteen siirtolaisuuden perimmäisistä syistä.

Turvallisuus

Konfliktien ehkäisyllä ja siviilikriisinhallinnalla voidaan osaltaan pyrkiä vähentämään pakosta tapahtuvaa maastamuuttoa. EU:n tulisi taata pakolaisille pääsy hakemaan turvaa EU:n alueelta ilman, että pakolaiset joutuvat turvautumaan salakuljetukseen. Turvapaikanhakijoita ei tule pakolla palauttaa EU:sta konflikteista vielä toipuville alueille. EU:n tulisi lisätä kehitysmaissa tiedotusta laillisista maahanmuuttoväylistä EU:n alueelle.

Terveys

Muuttoliike vaikuttaa terveydenhuoltoon tautien leviämisen tapauksessa. Etelän maiden sisäinen muuttoliike vaikuttaa esimerkiksi hiv/aidsin leviämiseen, kun taas EU:hun suuntautuva muuttoliike on lisännyt muun muassa tuberkuloosin yleisyyttä. Siirtolaisten heikot asumis- ja työskentelyolosuhteet pahentavat terveystilannetta. Etenkin kausityöläisillä ja paperittomilla siirtolaisilla on vaikeuksia päästä julkisen terveydenhuollon piiriin EU-maissa, mikä on paitsi vastoin perusoikeuksia, niin johtaa myös erilaisiin terveysuhkiin.

6 TURVALLISUUS JA KEHITYS

KEHITYKSELLÄ ja turvallisuudella on kiistaton yhteys: kehitystä ei voi olla ilman turvallisuutta eikä turvallisuutta ilman kehitystä. Köyhyyden vähentäminen ja demokraattisen hallinnon edistäminen ehkäisevät konfliktien ja väkivaltaisuuksien puhkeamista. Kestävää kehitystä saadaan aikaan vain, kun ihmisten turvallisuus ja perusoikeudet ovat taattuina.

Kehityksen tarkastelu turvallisuuskykyksenä edellyttää inhimillisen turvallisuuden näkökulmaa, jolla viitataan yksilön vapauteen erilaisista turvattomuuksista ja ihmisoikeusloukkauksista. Näin ollen inhimillistä turvallisuutta edistämällä tuetaan myös inhimillistä kehitystä ja ihmisoikeuksia. Kehityspolitiikalla ja siviilikriisinhallinnalla on keskeinen rooli inhimillisen turvallisuuden edistämiseksi.

Suorien konfliktien lisäksi ihmisten turvallisuutta ja kestävää kehitystä uhkaavat terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus, kuten huumausaine-, ase- ja ihmiskauppa, luonnonvarojen hallintaan liittyvät kiistat, ympäristöuhat, leviävät sairaudet sekä massiivinen muuttoliike. Jotta näitä turval-

lisuusuhkia voitaisiin torjua, on pyrittävä vaikuttamaan niiden perimmäisiin syihin, kuten demokratiavajeeseen, köyhyyteen, ilmastonmuutokseen ja eriarvoisuuteen.

Myös EU painottaa voimakkaasti kehityksen ja turvallisuuden välistä suhdetta. Unionin kehityspolitiikan ensisijaisena tavoitteena onkin keskittyä ratkaisemaan konfliktien syitä, kuten köyhyyttä, sairauksia, huonoa hallintoa ja oikeusvaltion puutetta. Näiden lisäksi vähemmistöjen syrjintä, pakolaisuus sekä pieneseiden ja joukkotuhouksien leviäminen voivat vaikuttaa konfliktien puhkeamiseen.¹ Turvallisuuden ja kehityksen väliseen yhteyteen on kiinnitetty huomiota muun muassa EU:n turvallisuusstrategiassa, jossa köyhyys ja sairaudet mainitaan keskeisiksi turvallisuusongelmia aiheuttaviksi ilmiöiksi.²

EU:n kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaan kaikessa turvallisuuteen liittyvässä toiminnassa tulisi ottaa huomioon hyvä hallinto, oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeudet sekä koordinointi niin EU:n sisällä kuin kansainvälisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjenkin kanssa. Käytännössä EU:n sisä-

nen koordinointi neuvoston ja komission välillä on ollut heikkoa, mutta ulkosuhdehallinnon toivotaan parantavan yhteistyötä kehitysyhteistyön ja turvallisuuspolitiikan välillä.

Yleisesti ottaen unionissa on kiinnitetty yhä enemmän huomiota kokonaisvaltaiseen näkökulmaan kehitys- ja turvallisuus-kysymyksissä, mikä merkitsee kasvavaa koordinoitua kehitysyhteistyön, humanitaarisen toiminnan sekä sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan välillä.³ EU on myös tunnistanut useita turvallisuuden ja kehityksen yhtymäkohtia, jotka vaativat parempaa johdonmukaisuutta niin poliittisella kuin toiminnallisellakin tasolla. Näitä ovat strateginen suunnittelu, turvallisuussektorin uudistaminen (*Security Sector Reform, SSR*), kumppanuudet alueellisten organisaatioiden kanssa sekä humanitaarinen apu ja turvallisuus.

Lisääntyvä yhteistyö kehitysyhteistyön ja turvallisuuspolitiikan välillä ei kuitenkaan saa merkitä kehitysyhteistyön ”turvallistamista”. Käytännössä termillä tarkoitetaan pelkoa siitä, että kehitysongelmat ja -tavoitteet syrjäytetään turvallisuuspoliittisilla päämäärillä. Kehityspoliittinen johdonmukaisuus tulee ottaa huomioon myös Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa.

TAPAUS: LUONNONVAROJEN LIETSOMAT KONFLIKTIT

YK:n arvion mukaan lähes joka toinen sisällissota 60 viime vuoden aikana on käyty luonnonvarojen, kuten timanttien, kullin, puutavaran, öljyn, maakaasun ja kaakaon, hallinnasta tai ainakin rahoitettu niiden tuotoilla.⁴ Myös EU:n neuvosto toteaa turvallisuusstrategian selvityksessään (2008), että luonnonvarojen piittaamaton riistäminen on usein konfliktien perimmäisenä syynä.⁵

Kongon demokraattinen tasavalta on kärsinyt aseellisista konflikteista jo vuosia. Yhtenä tärkeimmistä syistä konfliktien jatkumiseen pidetään alueen rikkaita luonnonvaroja. Kongosta kaivetaan esimerkiksi kultaa, kuparia, timantteja sekä kulutuselektroniikkaan käytettäviä tina- ja kobolttimalmia. Kansalaisjärjestöjen MakeITfair-kampanjan mukaan juuri Itä-Kongosta kaivettava tinamalmi on ylläpitänyt

SUOSITUKSEMME:

- EU:n kehitysyhteistyön ”turvallistamista” ja kehitysavun ohjaamista turvallisuusintressien sanelemana on välttävää. Köyhyyden vähentämisen ja pitkällä tähtäimellä poistamisen tulee olla unionin kehitysyhteistyön päätavoite.
- Kehityspolitiikan tavoitteet tulee huomioida nykyistä kokonaisvaltaisemmin Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista toimintaa ja yhteistyötä EU-instituutioiden kesken sekä jäsenvaltioiden kanssa.
- EU:n tulee tukea siviilikriisinhallinnan kehittämistä jatkossakin ensisijaisena kriisinhallinnan muotona ja taata sille riittävät resurssit laaja-alaisen asiantuntemuksen varmistamiseksi.
- EU:n tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota niin sanottuun jatkumojatteluun eli humanitaarisen avun, jälleenrakennuksen ja kehitysyhteistyön väliseen koordinointiin varmistamalla riittävät rahoitus ja tiedonkulku.
- EU:n tulee varmistaa, että sen hauraita valtioita koskevat strategiat ja työkalut ovat paitsi keskenään, myös kehitystavoitteiden kannalta johdonmukaisia.
- Monet EU-maiden yritykset toimivat hauraista valtioista peräisin olevien raaka-aineiden kuluttajina tai tilaajina. EU:n tulee varmistaa nykyistä tehokkaammin, ettei sen oman kilpailukyvyn ylläpitämiseen tarvittavat raaka-aineet ole peräisin konfliktialueilta. Tukena tälle voisi toimia YK:n ihmisoikeusneuvoston laatimat ihmisoikeudet ja yritystoiminta -periaatteet.
- EU:n tulee kehittää hauraissa tilanteissa toimimiselle OECD-suosituksen (2007) mukaisesti sellainen lähestymistapa, jossa inhimillisen turvallisuuden näkökulma tulisi luontevaksi osaksi kehitysyhteistyötä.

alueen aseellista konfliktia. Global Witness -järjestön raportista selviää, että yli vuosikymmenen kestänyt konflikti on vaatinut siviiliuhreja päivittäin.⁶ Raportin mukaan on yleisesti tunnustettua, että sotivat osapuolet rahoittavat toimintaansa ryöstämällä maan luonnonvaroja, mutta YK ja sen jäsenmaat ovat olleet kyvyttömiä keksimään ongelman ratkaisua.

Turvallisuuden ja kehityksen tukemiseksi kehittyneiden maiden tulisi huolehtia siitä, etteivät niiden oman kilpailukyvyn ylläpitämiseen tarvittavat raaka-aineet ole

peräisin konfliktialueilta. Euroopan komission laatiman EU:n raaka-ainestrategian⁷ mukaan unionin tulee varmistaa kriittisten raaka-aineiden saanti kehitysmaista. Strategiaassa kehitysyhteistyötä pidetään yhtenä välineenä, jolla vakaata tavarantoimitamista kehitysmaista Euroopan tarpeisiin voidaan edistää. Sen sijaan Euroopan parlamentin raaka-aineiden kauppaa koskevassa päätöslauselmassa⁸ valiteltiin monien vähiten kehittyneiden maiden maiden juuttamista hinnoiltaan ailahtelevien tai laskevien raaka-aineiden viejiksi. Tätä juuttamista

parlamentin päätöslauselmassa pidettiin edelleen uhkana köyhyyden vähentämiseksi ja vuosituhattavoitteiden saavuttamiselle.

EU:n tulisi raaka-ainestrategiallaan tukea kehitysyhteistyötä ja kehitystavoitteita sekä varmistaa, etteivät Euroopan tarvitsemat raaka-aineet ole peräisin alueilta, joilla niillä on yhteys alueella käytävään aseelliseen konfliktiin. Raaka-ainestrategiaassa pitäisi myös ottaa paremmin huomioon kehitysmaiden oman teollisuuden kasvataminen eikä pitää valtioita ikuisina raaka-aineiden tuottajina.

TURVALLISUUS JA:

Kehitysrahoitus

EU:n siviilikriisinhallintatyö on tärkeää turvallisten olosuhteiden luomiseksi konfliktierkeillä alueilla. Sen ei kuitenkaan voida nähdä kuuluvan kehitysyhteistyön piiriin, jonka tavoitteena puolestaan on ennaltaehkäistä konfliktien syntyä puuttamalla niiden taustalla oleviin perimmäisiin syihin, kuten köyhyyteen ja sairauksiin. Tämän vuoksi siviilikriisinhallinnan kuluja ei tulisi laskea osaksi viralliseen kehitysapuun ohjattavia varoja, kuten osa jäsenmaista tällä hetkellä tekee.

Ympäristö

Luonnonkatastrofit ja ympäristöongelmat, kuten kuivuus ja tulvat, lisääntyvät ilmastonmuutoksen myötä ja synnyttävät yhä enemmän turvattomuutta ja konflikteja. Myös turvallisuuden näkökulmasta ilmastonmuutoksen torjunnassa on siis toimittava nopeasti.

Muuttoliike

Konfliktit ajavat lukuisia ihmisiä pois kodeistaan. Maailmassa on tällä hetkellä 35,4 miljoonaa pakolaista, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa aseellisen konfliktin takia⁹. Muuttoliikkeiden sosiaaliset ja taloudelliset seuraukset ovat merkittäviä kehitysmaissa ja asettavat haasteita keskeiselle yhteiskuntakehitykselle.

Terveys

Yleinen sairastumisriski on korkea konflikteista kärsivillä ja niistä toipuvilla alueilla, joilla hygieniasta huolehtiminen on erittäin vaikeaa. Pakolaisleirit, jotka pystytetään alun perin väliaikaisiksi rakennelmiksi, saattavat muuttua asuinpaikaksi useamman vuoden ajaksi eikä terveydenhoidon parantamiseen tule mahdollisuutta. Tautien ehkäisytyö on erittäin tärkeää ottaa huomioon konfliktien jälkeisessä rakennustyössä.

7 TERVEYS JA KEHITYS

IHMISET elävät pidempään kuin koskaan aiemmin: viime vuosisadalla keskimääräinen elinajanodote kaksinkertaistui 30 vuodesta 64 vuoteen. Hyvinvoinnin parantuminen on kuitenkin ollut hyvin epätasaista. Tällä hetkellä yli miljardi ihmistä on perusterveydenhuollon ulkopuolella, ja kaikkein heikoimmassa asemassa ovat erityisesti kehitysmaiden naiset, lapset ja nuoret.

Terveys vaikuttaa kaikkeen kehitykseen. Terveemmät työntekijät lisäävät tuottavuutta, kun taas tautien hoito ja kontrollointi rasittaa maan taloutta: esimerkiksi malarian arvioidaan hidastavan talouskasvua joissakin Afrikan maissa 1,3 prosentilla vuosittain.¹ Sairaus ja köyhyys muodostavat kierteen, jossa heikko terveydentila on sekä köyhyyden syy että sen seuraus. Yleisen kehityksen kannalta tehokkain ja kestävin ratkaisu on keskittyä sairauksien ehkäisyyn ja lähestyä terveyttä kokonaisvaltaisesti.

Kehitysmaiden ihmisten terveyteen vaikuttavat erilaiset syyt lukutaidottomuudesta heikkoon perusterveydenhuoltoon ja taloudellisiin esteisiin, kuten palvelumaksuihin. Euroopan komission tiedonanto (2010) painottaa sisäisten ja ulkoisten politiikkojen ja toimien johdonmukaisuutta globaalien terveyden edistämiseksi. Tiedonannossa todetaan terveyden kytkeytyvän tiiviisti sukupuoleen, ruokaturvaan, veteen, sanitaatioon, ympäristön laatuun ja koulutukseen. Terveystilanteen kohentuminen on sidoksissa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden lisääntymiseen.² Komission mukaan terveyteen vaikuttavia politiikanaloja ovat lisäksi muun muassa verotus, kauppapolitiikka, pienluottojärjestelmät ja energiaratkaisut, kuten tehokkaammat ja puhkaammat liedet kotitalouksissa.³

TERVEYSJÄRJESTELMÄT JA HOITOHENKILÖSTÖN LIIKKUVUUS

Kehitysmaiden terveysjärjestelmät ovat usein alimiehitettyjä ja huonosti toimivia

eivätkä ne ulotu kaikille. Terveystalouden rahoitus on riittämätöntä, ja valvonta- ja seurantarjestelmät ovat alkeellisia tai olemattomia. Seurannan ja datan puuttuessa on vaikeaa arvioida terveydenhoidon todellisia tarpeita tai kustannuksia. Terveysalan kehitysyhteistyön pirstaleisuus, tiettyihin sairauksiin keskittyminen ja pitkäjänteisyyden puuttuminen vaikeuttaa jo ennestään heikkojen terveysjärjestelmien hallinnointia kehitysmaissa.

EU on nimennyt hoitohenkilöstön koulutus- ja työmahdollisuuksien parantamisen kehitysmaissa yhdeksi terveyteen liittyvistä tavoitteistaan. Terveystalouden puutteet, kuten heikot työskentelyolosuhteet ja alhaiset palkat eivät kuitenkaan houkuttele hoitohenkilökuntaa sitoutumaan. Hoitajat ja lääkärit siirtyvät julkiselta yksityiselle sektorille tai muuttavat kehittyneisiin maihin, joissa he ovat haluttua työvoimaa.

Hoitajien ja lääkärien aivovuodon ja muuttoliikkeen kohdalla EU:n ulko- ja sisäpolitiikkojen koherenssi on erityisen tärkeää. Komission vihreässä kirjassa (2008) painotetaan EU:n sisäisen terveyspolitiikan vaikutusta ulko- ja kehityspolitiikkaan. EU:n tulee komission mukaan ensinnäkin huolehtia siitä, että lääkäreitä, hoitajia, insinöörejä ja tutkijoita koulutetaan riittävästi Euroopan maissa ja toisaalta siitä, että kehitysmaista rekrytoidaan hoitohenkilökuntaa varten kehittää EU:n laajuisia eettisiä ohjeita, kuten kiertomuuttoa tukevia mekanismeja.⁴ Esimerkiksi Moldovan ja Kap Verden kanssa solmitut EU:n liikkuvuuskumppanuudet tukevat siirtolaisten tilapäistä tai pysyvää paluuta kotimaahan tietyn työskentelyjakson jälkeen. Jäsenmaista muun muassa Ranska, Saksa ja Alankomaat kehittävät ohjelmia, jotka kannustavat terveysalan siirtolaisia palaamaan lähtömaihinsa. Lisätutkimusta kuitenkin tarvitaan, jotta kiertomuutosta saadaan houkutteleva ja toimiva vaihtoehto terveysalan työntekijöille, perheille ja työnantajille.⁵

SAIRAUKSIEN EHKÄISY KEHITYSPOLIITTISELLA JOHDONMUKAISUUDELLA

Toimivien terveysjärjestelmien kehittämisen ja palveluiden saatavuuden parantamisen lisäksi muut kehityspoliittiset ratkaisut vaikuttavat terveyteen. Heikon terveydenhuollon aiheuttamia ongelmia voidaan ratkoa vain kehittämällä yhteiskuntaa myös muilla osaluilla. Aliravitsemus heikentää erityisesti lasten terveyttä, jolloin ruokaturvan parantaminen ja köyhyyden vähentäminen ovat olennaisia terveyspoliittisella agendalla. Myös maatalous kytkeytyy kiinteästi terveyteen: esimerkiksi Bangladeshissa tuholaismyrk-

SUOSITUKSEMME:

- EU:n tulee ottaa huomioon kaikessa toiminnassa ja poliittisessa vuoropuhelussa terveyden monialaisuus ja kytkeytyminen sukupuolten väliseen tasa-arvoon, ruokaturvaan, puhtaaseen veteen, sanitaatioon, ympäristön laatuun ja koulutukseen.
- EU:n on varmistettava, että kaikki oleelliset sisä- ja ulkopoliittikat edistävät laadukkaiden terveyspalvelujen oikeudenmukaista ja universaalia saatavuutta.
- Terveys tulee nostaa esiin kehityspoliittisessa keskustelussa yhtenä merkittävimmistä yhteiskunnalliseen kehitykseen vaikuttavista tekijöistä.
- Sukupuolten välinen tasa-arvo edistää äitiysterveyttä, vähentää lapsikuolleisuutta ja hiv-tartuntojen määrää. Erityisesti lisääntymis- ja seksuaaliterveyden palveluihin tulee panostaa ja ymmärtää ennaltaehkäisyä sekä ilmaisten neuvolapalvelujen merkitys lasten ja naisten terveydelle.
- EU:n tulee keskittyä puhtaan veden ja sanitaation saatavuuteen ja vähentää sitä kautta sairauksia kehittyvissä maissa. Vuosittuhattavoitteiden saavuttaminen veden ja sanitaation osalta voi säästää terveyssektorin varoja huomattavasti vuosittain.
- EU:n tulee varmistaa, että sen politiikoilla edistetään ravinnon saatavuutta. Lisäksi EU:n tulisi panna tehokkaasti täytäntöön biodiversiteettiä ja aavikoitumisen estämistä koskevat yleissopimukset, jotka myös edistävät ruokaturvaa.

TERVEYS JA:

Kehitysrahoitus

OECD-maissa lääkkeiden osuus terveydenhuollon kuluista on noin 18 prosenttia, kun kehitysmaissa osuus voi olla jopa 60 prosenttia. EU:n tulisi varmistaa, että teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvän TRIPS-sopimuksen määräyksiä hyödynnetään paremmin, jotta keskeisten lääkkeiden hinnat laskisivat ja saatavuus paranis varsinkin köyhemmissä maissa. Lisäksi EU:n tulisi edistää tutkimustyötä ja innovatiivisia rahoituslähteitä erityisesti laiminlyötyjen trooppisten sairauksien kohdalla.

Ympäristö

Ympäristöllä on erittäin suuri vaikutus terveyskysymyksiin, ja ilmastonmuutos tulee lisäämään terveysuhkia. Ilmastonmuutoksen seurauksena lisääntyvät kuivuuskaudet ja rankkasateet vaikuttavat puhtaan veden saatavuuteen, ruokaturvaan ja tautien, kuten koleran ja malarian leviämiseen. EU:n tulisi kampanjoita terveyden kannalta olennaisten ympäristösopimusten toteutuksen parantamiseksi ja ottaa huomioon globaalin terveyden tavoitteet pannessaan täytäntöön teollisuusmaiden yhteistä ilmasto-rahointussitoumusta.

Muuttoliike

EU:n jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, etteivät niiden maahanmuuttopoliittikat vaaranna terveysalan ammattilaisten määrää EU:n ulkopuolisissa maissa. EU:n tulisi helpottaa kierto- ja muuttoliikkeen keinona hillitä aivovuotoa alan henkilöstöpuolasta kärsivistä maista.

Turvallisuus

Aseelliset selkkaukset ja epävakaat tilanteet johtavat jo olemassa olevien terveysjärjestelmien murtumiseen ja terveydenhuollon tason jyrkkään laskuun. EU:n tulisi korostaa terveyspalvelujen saatavuuden merkitystä epävakaisissa tilanteissa, humanitaarisissa kriiseissä sekä rauhanprosesseissa.

kyjen käyttö kuului johtaviin kuolinsyihin vuonna 2008.⁶

Sukupuolten välinen tasa-arvo edistää terveyttä. Lisäksi naisten koulutus vaikuttaa laajemmin yhteiskunnalliseen kehitykseen, sillä se johtaa pienempiin lapsilukuihin, koulutetumpiin ja terveempiin lapsiin sekä parempaan naisten työllistymiseen. Lisääntymis- ja seksuaaliterveyden palvelut ovat kuitenkin heikkoja erityisesti kehitysmaissa, joissa 15–19 -vuotiaiden tyttöjen yleisin kuolinsyy ovat raskauteen ja synnytykseen liittyvät kuolemat.⁷

Yksi suurimmista terveysuhista kehitysmaissa on hiv/aids-epidemia. Vaikka lääkityksen saatavuus on lisääntynyt ja elin-

ajanodote pidentynyt, tauti on edelleen levinnyt laajalti etenkin itäisessä ja eteläisessä Afrikassa. Hiv/aids vaikuttaa kaikkien kehitykseen, kuten koulutukseen, talouteen, työllisyyteen ja terveydenhoitoon. Myös hiv/aidsin leviämisen suhteen köyhyys, sukupuolten välinen epätasa-arvo ja sukupuoleen perustuva väkivalta lisäävät tartunnan riskiä: kaikista köyhimmillä on suurin riski sairastua, ja usein köyhimmistä köyhimmät ovat naisia. Maailmanlaajuisesti hiv/aids on lisääntymiskäisten naisten yleisin kuolinsyy.⁷

Hiv/aidsin lisäksi taudit, jotka olisivat helposti ehkäistävissä tai hoidettavissa leviävät tiedon puutteen tai heikon sanitaa-

tion vuoksi. Saastunut vesi ja sanitaation puute ovat syynä 80 prosenttiin kehitysmaiden sairauksista ja tappavat enemmän ihmisiä kuin kaikki väkivallan muodot ja sodat maailmassa. Vuosittain yli 20 miljoonaa ihmistä menehtyy ripulin, tuhkarokon ja malarian kaltaisiin sairauksiin. Heistä puolet on alle 5-vuotiaita lapsia.⁸ Terveysvalistus ja tietoisuuden levittämisen tauteja ehkäisevistä käytännöistä, kuten hyttysverkkojen käytöstä, käsienspesun ja hygienian tärkeydestä ovat kustannustehokkaita terveydenhuollon keinoja. Ennaltaehkäisyä kannalta merkittäviä ovat yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omat tavat, asenteet ja valinnat.

LÄHTEET:

KEHITYSTAVOITTEITA TUETTAVA KAIKILLA POLITIIKANALOILLA

Oden, Bertil (2009) 'Policy for Global Development: Implementation and changes', teoksessa Oden, Bertil & Wohlgemuth, Lennart (toim.) 'Where Is Swedish Aid Heading?'. Tukholma: GML Print on Demand AB.

- 1 Fairpolitics (2010) Fisheries Partnership Agreements. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ulottuvuudet.
- 1 Center for European Policy Studies (2006) Policy Coherence for Development in the EU Council: Strategies for the Way Forward.

KEHITYSRAHOITUS

- 1 Kehityspoliittisen toimikunnan vuosiarvio – Suomen kehityspoliittikan tila 2010.
- 2 Eurodad and ActionAid (7/2010) Climate adaptation funding: lessons from development finance.
- 3 Maailmanpankki, toim. Ketkar ja Ratha (2009) Innovative financing for development.
- 4 European Report on Development (2009) Overcoming fragility in Africa – Forging a new European approach.
- 5 ILO (2009) Bolsa Familia in Brazil: context, concepts and impacts.

YMPÄRISTÖ JA KEHITYS

- 1 Friends of the Earth Europe (2009) Media Briefing – Killing Fields: the battle to feed Europe's factory farms.
- 2 European Commission: Fisheries (http://ec.europa.eu/fisheries/index_en.htm) Euroopan Unionin Portaali: Meri- ja kalastusasiat (http://europa.eu/pol/fish/index_fi.htm), WWF: The EU Common Fisheries Policy (<http://wwf.panda.org>).
- 3 WWF: Fisheries subsidies (<http://wwf.panda.org>).
- 4 Fairpolitics (2010) Fisheries Partnership Agreements. Mölsä, Hannu (21.1.2010) Vaarantaako EU:n kauppapolitiikka kalatalouden kehitysyhteistyön tuloksia? (<http://formin.finland.fi>)
- 5 PEW Environment Group & Poseidon (3/2010) FIFG 2000–2006 Shadow Evaluation.
- 6 WWF: Fisheries (<http://wwf.panda.org>).

MUUTTOLIIKE JA KEHITYS

- 1 Mm. Hamilton, E. & al., USAID (2006) Remittances, diasporas, and economic development: issues, lessons learned, and recommendations for donor interventions.
- 2 Euroopan komissio KOM(2007) 637 Komission ehdottama Neuvoston direktiivi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten.
- 3 Euroopan komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle (1.9.2005).

Muuttoliikkeen ja kehityksen yhteys:

- 4 UNDP Human Development Report (2009) Overcoming barriers: Human mobility and development.
- 5 ks esim. Faini R. (2003) 'Is the Brain Drain an Unmitigated Blessing?' in UNU Wider Discussion Paper No. 2003/64.

TURVALLISUUS JA KEHITYS

- 1 Communication from the European Commission on Conflict Prevention (11.4.2001).
- 2 Euroopan unionin turvallisuusstrategia (2003) Turvallisempi Eurooppa turvallisemmassa maailmassa.
- 3 European Commission (2009) EU Report on Policy Coherence for Development.
- 4 UN Environment Programme (2009) From Conflict to Peacebuilding – the Role of Natural Resources and the Environment.
- 5 Euroopan neuvosto (11.12.2008) Selvitys Euroopan unionin turvallisuusstrategian täytäntöönpanosta – Turvallisuudesta huolehtiminen muuttuvassa maailmassa.
- 6 Global Witness (1/2010) Lessons Unlearned.
- 7 Euroopan komission tiedonanto KOM(2008) 699 Raaka-aineita koskeva aloite – työllisyyden ja kasvun kannalta kriittisten tarpeiden täyttäminen.
- 8 Euroopan parlamentti (20.5.2008) Raaka-aineiden ja hyödykkeiden kaupasta P6_TA(2008)0209.
- 9 UNHCR Statistical Yearbook 2011.

TERVEYS JA KEHITYS

- 1 WHO, Roll Back Malaria. Economic costs of malaria (www.rbm.who.int).
- 2 Euroopan komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle (31.3.2010) EU ja globaali terveys.
- 3 Communication from the European Commission to the Council and the European Parliament (22.3.2002) Health and Poverty Reduction in Developing Countries.
- 4 European Commission (10.12.2008) Green Paper On the European Workforce for Health.
- 5 European Commission Staff Working Document (21.4.2010) Policy Coherence for Development Work Programme 2010-2013. European Commission Staff Working Document (17.9.2009).
- 6 IRIN news (18.1.2010) Bangladesh: Pesticide poisoning takes its toll.
- 7 WHO (2009) Women and Health – today's evidence, tomorrow's agenda.
- 8 Joint Presidency/Commission Non-paper (9/2008) Social health protection and health-care financing in developing countries: towards a framework for concerted intervention by the European Union.

Kehys ry on EU:n kehityspoliitikasta ja kehityskysymyksistä kiinnostuneiden kansalaisjärjestöjen kattojärjestö, joka edistää keskustelua EU:n kehityspoliittisista kysymyksistä, tarjoaa tietoa ja koulutusta järjestöjen EU-rahoitusmahdollisuuksista ja EU:n globaalista ulottuvuudesta.

Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry
Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki
www.kehys.fi